

בס"ד

זעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

פר' ראה

שבת מברכין

ה'תש"פ

**בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל
דוא"ל: leshem895@gmail.com**

לעומקו של מקרא ראה

ועוד יש לומר שהוא השם המסוגל ליתן שפע של מציאת חן בעיני ה', ורמוז כוחו בשמו, ראה. וכן משה רבינו השתמש בשם זה למציאת חן כמובא בפרשת כי תשא "ראה אתה אומר אלי וגו' וגם-מְצַאֲתָן חֵן בְּעֵינַי, וגו'.

ועל דרך הצח, הוא שהתכוון דוד המלך באמרו פָּנִיךָ הָאֵר בְּעֵבְדֶךָ וְלִמְדֵנִי אֶת-תְּקִיפָה. (תהלים קיט, קלה'). הוא המלאך ראה הוא הָאֵר, המאיר פנים לעבדי ה' ללמדם הדרך אשר ילכו בה.

ואשר על כן, על כל הנ"ל, השילוב של שני השמות רֵאָה אֲנֹכִי הוא הורדת השפע ממקור הברכה, במציאת חן ועין טובה, לבוחרים בדרך הישר. וזה שיאמר לקמן (יב, כח) פִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהִישָׁר בְּעֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

ועוד על דרך הרמז, אמר רֵאָה אֲנֹכִי בְּתָנִן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה. בְּרָכָה בטעם טיפחא, והיא כעין הפסקה קלה ואינה בהכרח מחוברת לשאחריו, למילה קללה.

רֵאָה אֲנֹכִי נָתַן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה (יא, כו)

מובא באור החיים הק' שבאמרו אֲנֹכִי ירמוז לקב"ה כי הוא הנותן את הברכה, ובאמרו רֵאָה לשון יחיד ירצה לומר שבערך זה שהברכה מעם ה' יהיו כולם שוים כאיש אחד.

ועל דרך הרמז והסוד יש לומר: כשם שאֲנֹכִי ירמוז לקב"ה, כן באמרו רֵאָה ירמוז על דרך הסוד לשם הק' ראה מע"ב שמות, היוצאים מפסוקים ויסע ויבא ויט בפרשת בשלח. ועל פי זהר חדש המורה לכוון שמות ע"ב בפרשה שניה ושלישית של ק"ש, השם רא"ה מכוון בפרשה שניה כנגד שם י'ה'ו'ה' (אשר י'ה'ו'ה' נתן לכם ושמתם וגו').

ומובא בספר שרשי השמות להרמ"ז שהשם ראה הוא השם הנותן כה לתועי בינה לבחור בדרך הישר. וזה שאמר כאן אֶת-הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ וגו' וְהַקְלָלָה אִם-לֹא תִשְׁמְעוּ וגו'. ונשלה המלאך בשם ראה להנחות את האדם לבחור בטוב, ככתוב לקמן (ניצבים, ל, יט) נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה וּבְחַרְתָּ בְּחַיִּים.

לעומקו של מקרא ראה

וליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא. שכן ירמוז הכתוב לנבואת ירמיהו (איכה ג, לח) מפי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטּוֹב.

והוינון בה, בשלמא הרעות לא תצא מפי עליון, אך הטוב ודאי יצא מפי עליון שהוא הטוב, ומאי וְהַטּוֹב אֲשֶׁר אָמַר הַפְּסוּק. ועוד, מפי עֲלִיּוֹן לֹא יֵצְאוּ הוּי ליה למימר: לֹא יֵצְאוּ הָרְעוֹת וְהַטּוֹב. ומאי לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת והטוב.

אלא כך פרשהו: מפי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא ערבוביה של הרעות והטוב, אלא רק הטוב לבדו. והרעות, מעשה ידי האדם המה, כאומרו: (ירמיהו ב, יט) תִּסְרְךָ רַעְתָּךְ וכפירוש רש"י: סוף שרעתך תביא עליך יסורין. והכל לפי מעללי איש.

וכן יובן הפסוק: רֵאָה אֲנֹכִי נִתְּן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה. וקללה - אם לא תשמעו, הרי תביאו אותה אתם על עצמכם.

וכאומרו: רֵאָה אֲנֹכִי נִתְּן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה. בְּרָכָה אֲנֹכִי נִתְּן, וקללה אינני נותן, אלא הכל לפי מעללי איש.

וכן ירמזון אֲלֵינוּ מְלִיאָה לדברי רבי יהושע בן לוי [תנחומא במדבר], מְצִינֵנוּ שְׁעָקָם הַכְּתוּב שְׁנַיִם וְשָׁלֹשׁ תְּבוּת בַּתּוֹרָה, שְׁלֹא לְהוֹצִיא דְבַר טְמֵאָה מִפִּינוּ, שְׁנַאָמַר: מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינְנָה טְהוֹרָה (בראשית ז, ח), וְלֹא כְּתִיב: מִן הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה.

כמו כן כאן יתיצבו הטעמים לימין הלשון הנקיה של התורה, שלא להזכיר שם הקללה על הברכה, ולכן הפסיק בטיפחא בין הברכה לקללה. כזה: רֵאָה אֲנֹכִי נִתְּן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה, וקללה.

ועל דרך המוסר, ירמוז בטיפחא, לומר לך שרק כטפח בין הברכה והקללה, לכן והחי יתן אל לבו ולא יבטח בעשרו ובכח ידו ואף לא בחכמתו, ויהיה כל ימיו בתשובה ובכך לטפח את יראתו על מנת לְהַטְפִּית, ולא יקרבו זה אל זה הברכה, והקללה.

לעומקו של מקרא ראה

וייש לשאול, הרי נראה מפירושו לכאורה שאינו כפשוטו של מקרא שכתוב **אֶת-הַבְּרָכָה** היינו את המברכים על הר גרזים. וכן תרגם אונקלוס וְתַמֵּן יַת מְבַרְכֵינָא עַל טוֹרָא דְגְרִזִין ואין מקרא יוצא מידי פשוטו. ומפירוש רש"י עולה כי רק העונים אמן עמדו רגליהם על ההרים, והמברכים היו בתווך, בין ההרים.

ולעומקו של מקרא יש לפתור ולומר שכאן נרמז הכלל: גדול העונה אמן יותר מן המברך. ובהיות העונים אמן עומדים על ההרים, הרי כאילו המברכים הם העומדים על ההרים, שעל ידי העונים אמן יש חלות לברכה. לכן העונים אמן על ההרים נקראים המברכים. ובזה יבוא פשוטו של מקרא על מקומו בשלום.

ועל דרך הדרש, יאמר על דרך "אל תקרי". אל תקרי על אלא אל. וכדאמר רבי אלעזר (ברכות לב.) ויתפלל משה אל ה' אל תקרי אל ה' אלא על ה' שכן דְבִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב קוֹרֵין לַאֲלֵפִין עֵינֵינוּן וְלֵעֵינֵינוּן אֲלֵפִין.

רָאָה אָנֹכִי נִתֵּן לְפָנֶיכֶם וגו' (יא,כו)
יש ליתן טעם מדוע התחיל ביחיד וסיים ברבים. רָאָה לְפָנֶיכֶם.

ושמא יש לומר כי בא הכתוב לרמוז על העֲרֻבוֹת. שהאחד כרבים והרבים כאחד, ואשר על כן יאמר נִתֵּן שהן אותן אותיות ישר והפוך, לומר לך כשם שהיחיד נותן לרבים, כך הרבים נותנים ליחיד. ואֲנֹכִי בתווך, כי הוא הנותן כח לערבות, שהיא גזירת עליון לעמו ישראל ובגויים לא יתחשב שם ערבות כלל. וכמבואר לקמן.

וְנִתְּתָה אֶת-הַבְּרָכָה עַל-הָר גְּרִזִים
וְאֶת-הַקְּלָלָה עַל-הָר עֵיבָל (יא,כט)

אֶת הַבְּרָכָה. פירש רש"י כתרגומו, יַת מְבַרְכֵינָא. עַל-הָר גְּרִזִים פירש רש"י כלפי הר גרזים. שהלויים עמדו בתווך בין שני ההרים והפכו פניהם לכיוון הר גרזים ופתחו בברכה, והעומדים על ההר ענו אמן.

לעומקו של מקרא ראה

לבו של חברו, ולא יוכל להוכיחו על הנסתרות, ולכן לעולם לא תחול ערבות על הנסתרות, כי אפשרות התוכחה היא תנאי לערבות.

והלכה כר' נחמיה, שבמדבר לא חלה ערבות כלל, ובהר גריזים ועיבל חלה ערבות רק על הנגלות. וסימנך: **נחמיה נחמתנו**. כי מי יודע מה במטמוניות לבו של חברו.

ואשר על כן פירש אוה"ה הק' (בפרשת כי תבוא) שעל הנסתרות היו צריכים להישבע בברוך וארור כי בהעדר כח התוכחה, השבועה תוכיח. שלכן היו צריכים להישבע על הנסתרות כל אחד ואחד בפני עצמו, כי בהעדר אפשרות התוכחה תיבטל העריבות.

ובזה ינתן עוד טעם לפירוש רש"י מדוע יקראו העונים **אמן בשם מְבַרְכֵיךָ, המברכים**.

שהרי בענייתם "אמן" חלה הערבות. ומכח הערבות נקראים **הם המברכים**.

ומה שכתוב על הַר גְּרִיזִים, יהיה משמעו אֵל הַר גְּרִיזִים. ובכך יהיה תואם לפירש"י על הַר גְּרִיזִים, כלפי הר גריזים,

ועוד בענין ה"אמן" שאמרו שאר השבטים על הרי גריזים ועיבל.

בפרשת כי תבוא יבואר שבעניית **אמן** זו על הר גריזים והר עיבל, **בזה חלה הערבות זה לזה.**

אלא שמחלוקת היא בסנהדרין מג: **על מה חלה הערבות.**

לר' יהודה, חלה הערבות בהר גריזים ועיבל **על הנסתרות בלבד,** כי לשיטתו, **ערבות על הנגלות,** חלה כבר בהיותם **במדבר.**

ולר' נחמיה, במדבר לא חלה ערבות כלל, ובהר גריזים ועיבל חלה הערבות רק **על הנגלות.** ואילו **על הנסתרות לא חלה ערבות כלל.** כי יסוד הערבות שהאדם אחראי לא רק למעשיו שלו, אלא גם למעשיו של חברו, **ויכול, ולעתים צריך,** להוכיח את חברו, והרי אין אדם יודע מה **במטמוניות**

לעומקו של מקרא ראה

ולעומקו של מקרא, על דרך הדרש, הלא-הִמָּה יכוון למעלות הרוחניות ששייגו עם ישראל על ידי המברכים ועל ידי העריבות. כדלקמן.

כלומר, באילו מידות טובות ידבק האדם כדי להגיע למעלה רוחנית שיוכל לפעול בה ישועות, להתברך מפי עליון ולברך בה אחרים.

והם ט"ו מעלות רוחניות, וכה תִּדְרָשׁ הפרשה:

הלא המה:

א. בְּעֵבֶר, שיהיה תמיד לנגד עיניו המעבר מעולם הזה לעולם הבא.

ב. הִפְרֵדוּ, שיהיה תכלית עבודתו להוריד השפע על ידי מעשיו, וע"י כך יהי בית דין של מעלה דן את מעשיו לחסד, כמי הירדן,

ג. אַחֲרֵי, היא מידת הדבקות בה' ככתוב אחרי ה' אלקיכם תלכו (לקמן דברים יג, ה')

ד. דרך, היא מעלת המחשבה על דרכיו, לכלכל את מעשיו בשום שכל, ועל זה נאמר (תהלים נ, כג) וְשֵׁם דָּרְךָ

ואשר על כן יובן גם מדוע נאמר רְאֵה אֲנִי נִתְּן בְּלִשׁוֹן יחיד, וּלְפִנְיֵיכֶם נאמר בְּלִשׁוֹן רבים. שאף על פי שיש כאן שְׁנַיִם, המברך והעונה, נחשבים הם כאחד מכה הערבות שחלה בעת ענייתם אמן.

ועל דרך הרמז והצח, תהיה הערבות נרמזת בשמות ההרים. שכן גרזים עיבל הם אותיות ערבים זה לזה. כיצד: גרזים עיבל = ערבים, זל=זה לזה נותרו אותיות ג'י' שהם בגימטריה אח"ד. לומר לך שעל ידי הערבות בהר גרזים והר עיבל נעשו כולם אח"ד.

הלא-הִמָּה בְּעֵבֶר הִפְרֵדוּ אַחֲרֵי דָרְךָ מְבוֹא הַשְּׁמֶשׁ בְּאַרְצֵי הַפְּנִיעָנִי הַיֵּשֶׁב בְּעַרְבָה מוֹל הַגְּלָגָל אֶצֶל אֱלוֹנֵי מִזְרָה (יא, ל')

הלא המה. לפשטן של דברים הכוונה להר גרזים והר עיבל. וכפירש"י שנתן בהם סימן היכן נמצאים. הלא המה בְּעֵבֶר הִפְרֵדוּ וגו'.

לעומקו של מקרא ראה

י. בְּעֶרְבָה, היא מידת הנושא בעול עם חבירו, הנגזרת ממידת הערבות.

יא. מול, היא המעלה של מילת ערלת הלב, היא מעלת לב טהור ברא לי אלקים, ושתהיה תכלית זאת של חיו אל מול עיניו תמיד.

יב. הגלגל, היא מעלת האמונה בהשגחה, לדעת שהכל מגולגל מן השמים, ושיהיה תמיד בדרגה של גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ויהיה כמפציר תדיר: גל וגל וגל וגל

יג. אצל, היא מעלת האצילות, לדעת שהכל נאצל מאתו ית', ושתפקידו להיות נאצל ומאציל מהודו לסביבותיו.

יד. אלוני, היא מעלת המעשים כדברי ר' אלעזר בן עזריה (פרקי אבות פרק ג' משנה יז) כל שמעשיו מרבין מחקמתו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מעטין ושרשיו מרבין, שאפלו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו.

טו. מרה, היא המעלה של יראה ואהבת הרוממות, שעל ידי יראה

ארָאנו בישע אֱלֹהִים. וכדאריב"ל (מועד קטן ה.) כל השם אורחותיו זוכה ורואה בישועתו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר ושם דרך אל תקרי ושם אלא ושם דרך אראנו בישע אלקים.

ה. מבוא, היא מידת ההתמדה בהלל ושבח לבורא עולם, כדרך אומרו ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם ה' (תהלים קיג, ג.).

ו. השמש, מעלת הגבורה והעוז הרוחני, כאומרו כצאת השמש בגבורתו.

ז. בארץ, מעלת הרצון, או מעלת הריצוי שהארץ מתרצית להיטיב עם הבריות ולתת להם תנובה אף שהם דורכים עליה ומבזים אותה, כן ירצה לרצות את זולתו.

ח. הפנעני, היא מידת ההכנעה, אשר על כן נקראת הארץ הקדושה בשם הכנעני, שבה נכנעים לפני בורא עולם.

ט. הישב, היא מעלת יישוב הדעת, ואשר על כן נקרא אליהו הנביא אליהו התשבי, שהיה מהמיושבים שבגלעד (תענית, ג. תוס' ד"ה ויאמר)

לעומקו של מקרא ראה

מאויביהם, עד עמדם ניצבים על
ההרים, והלויים בתווך, לקבל עליהם
עול הערבות.

וְאֶבְדְתֶם אֶת שְׁמֵי מִן הַמָּקוֹם
הַהוּא (יב,ג')

לפשוטו של מקרא, כוונתו למקום
הע"ז, לשרש אחריה לבלתי השאיר
לה שריד.

ולעומקו של מקרא יאמר, שהכח
לאבד את שמם בכל מקום שהם, הוא
מִן הַמָּקוֹם הַהוּא בו עתיד להתנוסס
בית הבחירה כאמור באבותינו הק':

מִן הַמָּקוֹם הַהוּא. שבו עקד אברהם
אבינו את יצחק בנו.

מִן הַמָּקוֹם הַהוּא, בו יצא יצחק לשוח
בשדה.

מִן הַמָּקוֹם הַהוּא, עליו אמר יעקב מה
נורא המקום הזה.

לשמה ואהבה לשמה הוא מורה דרך
לאחרים.

ובט"ו מעלות אלו יזכה להיות
מהמברכים ומהמתברכים.

הלא הָמָּה. ועל דרך הרמז והסוד,
הלא הוא כינוי לשני שמות הק' לאה
והאל, והמילה הָמָּה תתיחס על דרך
הרמז לשני שמות אלה. והם מע"ב
שמות היוצאים מג' פסוקים של ויסע
יבא ויט, בפרשת בשלח, לפי השיטה
השלישית (אחד ביושר ושנים בהיפוך,
כמובא בלעומקו של מקרא לפר'
בשלח).

ועליהם נאמר הָמָּה, ומוטעם בטעם
אזלא, שתרגומו של אזלא מארמית
הוא לשון "הליכה". לרמז שהמה
ההולכים לפני מחנה ישראל, הם
לאה והאל, המלאכים העתידין
להתלוות לבני ישראל לְנַחֲוֹתָם בדרך,
עד הגיעם למחוז חפצם להר גרזים
והר עיבל. המלאך הק' האחד לאה
לשמרם שלא תפגע בהם הַלְאֹת
בדרך, והמלאך הק' השני הנקרא
הא"ל, וכינויו כרבו האל, שמציין
תוקף ורחמים כאחד, להצילם

לעומקו של מקרא ראה

לְשַׁכְּנוּ תִדְרָשׁוּ וּבִבְאֵת שְׁמָה
וְהִבְאֵתֶם שְׁמָה עֲלֵיכֶם וְזָבַחְתֶּם
וּגו' (יב,ו')

וּבִבְאֵת שְׁמָה וְהִבְאֵתֶם שְׁמָה.
יש ליתן את הדעת מדוע נסמכו זה
לזה באותן המלים בשני פסוקים
סמוכים.

ועל דרך הצח, הרמז והסוד, יש
לומר "שמה" הוא ר"ת מה"ש.
מקום השכינה. וכן מה"ש הוא שם
מע"ב שמות, והוא כנגד משה ששמו
רמוז בו.

ורצונו לומר, שְׁמַעַת בואך שמ"ה אל
מקום השכינה, תקיים ציוויו של
משה, להשמיד הבמות, והמלאך הק'
מה"ש ששמו של משה חתום בו, הוא
יהיה בעזרך לְשׁוֹם אֶת-שְׁמוֹ שְׁם.

ואשר על כן נאמר פִּי אִם-אֶל-
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר ה' :

פִּי אִם-אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר ה'
וּגו' לְשׁוֹם אֶת-שְׁמוֹ שְׁם לְשַׁכְּנוּ
תִדְרָשׁוּ וּבִבְאֵת שְׁמָה. (יב,ה')

לְשַׁכְּנוּ תִדְרָשׁוּ. כאן רמז לסנהדרין
אשר נקבע מושבה בלשכת הגזית,
ואשר חוקרים ודורשים בדרישות
וחקירות. לכן נאמר לְשַׁכְּנוּ תִדְרָשׁוּ.
להסמיך דרישת הסנהדרין למקום
השכינה.

ועל דרך הצח, נרמזו הסנהדרין
במלים לְשׁוֹם אֶת שְׁמוֹ שְׁם על דרך
"אל תקרי". אל תקרי אֶת שְׁמוֹ שְׁם,
אלא אֶת שְׁמוֹ שְׁם. שנאמר בהם גדול
שְׁמוֹ שְׁמָה יותר מלימודה. כן גדול
שְׁמוֹ שְׁם יותר מלימודם, ששמשו כולם
בבית דינו של יהושע בן נון ועתניאל
בן קנז, ששימשו בבית דינו של משה
רבנו.

לעומקו של מקרא ראה

או פלף לדרך זו: אל תקרי אנת,
אלא אות. וכאומרו: וזה לך האות:

פי-ירחק ממך המקום אשר יבחר
יהיה אליה לשים שמו שם וזבחת
מבקר צויתך ומצאנך אשר נתן ה' לך
כאשר צויתך ואכלת בשעריך בכל
אנת בפשה: (פסוק כא).

ומדרשו ורמזיו:

פי-ירחק ממך המקום כאשר יהיה
הדור האחרון רחוק מן המקום ברוך
הוא, ונראה לך כי ירחק ממנו המקום
ב"ה, וזבחת מבקר ומצאנך תזבח את
היצר הרע המבקרד תמיד לאמר עשה
כך עשה כך.

וכן ידרש ומצאנך ובמקום אשר
מצאנך (על דרך של מצאוננו-מצאנך)
צרות רבות ורעות, עתה מצאנך
ישועות ונחמות. כאשר צויתך
לאהבני בכל לבבך בשני יצריך,
ואכלת בשעריך, ויכולת ליצריך אשר
בכל שעריך, והיינו שערי הראייה
והדיבור והשמיעה וכו' אשר תתאוה
בהם בכל אנת בפשה:

פי-ירחיב ה' אליה את-גבולך
כאשר דבר-לך ואמרת אכלה בשך
פי-תאנה נפשך לאכל בשך בכל-
אנת נפשך תאכל בשך: (יב, כ')

יש ליתן טעם לאומרו ג' פעמים בשך
בפסוק אחד, וב' פעמים איזוי הנפש
תאנה נפשך אנת בפשה.

ועל דרך הרמז, ירמזון אלין מליא
על בוא גואל מבשר טוב משמיע
ישועה, והזכיר ג' פעמים בשך כנגד
הבית השלישי, אשר בננו מהרה
תלוי בתשובה ותפילה והוא ענין שני
איוני הנפש הכתובים בפסוק. אחת
לתשובה והשניה לתפילה, שאין
ישראל נגאלין אלא בתשובה ותפילה.

או פלף לדרך זו: פי-תאנה נפשך
כנגד תאנת ה' לישוב בציון. ככתוב (תהלים
קלב, ג') פי-בחר ה' בציון אנה למושב
לו. וכאומרו: פי-תאנה, כאשר תאנה
נפשך לעת המיוחלה, לבואו של המבשר,
אז תגיע העת פי-בחר ה' בציון אנה
למושב לו. שנאמר בכל-אנת נפשך
תאכל בשך. אל תקרי בשך אלא בשך
הוא המבשר.

לעומקו של מקרא ראה

(איכה ב, יט') שִׁפְכֵי כַמְלִים לִבְךָ, כך הם פני התפילה הרצויה: בכל אֹת הנפש.

וכן הוא אומר לקמן: (פסוק כח) שִׁמְרֵ וְשִׁמְעֵתָ אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַנֵּף שִׁמְרֵ מְלִשׁוֹן תִּמְתִּין תַּחֲכֶה וְתַצְפֶּה לוֹ, עד שיבוא וְשִׁמְעֵתָ את בשורת הגאולה, והוא השכר על כי כִּי-תִאֲנֶה נִפְשֶׁךָ לְאֶכֶל בִּשְׂרֵ, לבוא מבשר הגאולה, מבשר טוב.

לא-תַעֲשֶׂה כֵּן לֵה' אֱלֹהֶיךָ כִּי כָל-תוֹעֵבֹת ה' אֲשֶׁר שָׁנֵא עָשׂוֹ לֵאלֹהֵיהֶם (יב, לא')

כִּי כָל-תוֹעֵבֹת ה' אֲשֶׁר שָׁנֵא עָשׂוֹ לֵאלֹהֵיהֶם.

לית מילתא דלא רמיזא באורייתא. זה הוא שהתנבא מלאכי (א, ב'-ג') וְאֶהָב אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עָשׂוֹ שִׁנְאֵתִי. ועל דרך אל תקרי. אל תקרי שִׁנְאֵא עָשׂוֹ אלא שִׁנְאֵא (את) עָשׂוֹ על כל התועבות האלו. ועל דרך של

וכן ידרש הפסוק לאחריו על דרך המוסר: אֵךְ כַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת-הַעֲבִילִ וְאֶת-הָאֵילָן כֵּן תֵּאֲכַלְנָה הַטְּמֵא וְהַטְּהוֹר יִתְדוּ יֵאָכְלָנוּ: (כב)

וההתגברות על יצר הרע, והפיכת התאוות הגשמיות לתאוות רוחניות, הרי הן תלויות ברצון. ותרגום רצון בארמית הוא צבי. זה שכתוב: כצבי וכאיל. צבי הוא רצון ואיל הוא כינוי לחוזק ההתגברות.

הַטְּמֵא וְהַטְּהוֹר הם כינוי לדור שכולו חייב או כולו זכאי. שהם אשר יזכו לבשורת הגאולה.

וכן ידרש הפסוק שלאחריו:

רַק תִּזְקַ לְבַלְתִּי אֶכֶל הַדָּם כִּי תִדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא-תֵאָכֵל הַנֶּפֶשׁ עִם-הַבֶּשָׂר (כג).

אֶכֶל הַדָּם הוא הכינוי לתפילה, שכן אסרו חז"ל לְבַלְתִּי אֶכֶל טָרֵם הַתְּפִלָּתָם עַל דַּמְכֶם. כי התפילה מתוך צום, תעיד על אֹת הַנֶּפֶשׁ לְדָבָר.

וכן ידרש פסוק כד: לֹא תֵאֲכַלְנָה עַל-הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֵנוּ כַּמַּיִם, כפי שכתוב

לעומקו של מקרא ראה

ב. **שֶׁה** ר"ת שיהיה הלימוד. אל תקרי **כְּשֻׁבִים** אלא **כְּשָׁבִים**. להיות בתשובה שלימה בטרם יִלְמַד ובטרם יִלְמַד.

ג. **וְשֶׁה עֲזִים**. להיות עֲזו כנגד המפריעים והמלעיגים עליו. או פִּלְגָּ לדרך זו, שיתלבש בעזות דקדושה לחדש חידושיו בסוגיה.

ד. **אֵיל**. מלשון כח, להשקיע מירב כוחותיו בלימוד.

ה. **וְצָבִי**. מלשון רצון. כמו ויואל משה בתרגומו: **וצבי משה**. לשעבד הרצון בלימוד. וכן שיהיה לימודו אהוב עליו ונחמד עליו. שאין אדם למד אלא במקום **שֶׁלְבו חֶפֶץ**.

ו. **וַיְתַמּוּר**. לשון חומריות. להסיר מעליך כל עניני החומריות. בבחינת כל המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ. וידרש: **וַיְתַמּוּר** ויהיה החומר ממנו והלאה.

סרסו ודרשהו, וכאומרו: ואתה לא כן תעשה לה' אלקיך, לכן נאמר **וְאֵתְּבִי אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֲשׂוֹ שְׁנֵאתִי**. כִּי כָל-תּוֹעֲבֹת ה' אֲשֶׁר שָׁנֵא (ה') עֲשׂוֹ עֲשׂוֹ ובניו לאלהיהם.

זֹאת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ שֹׁר
שֶׁה כְּשֻׁבִים וְשֶׁה עֲזִים: אֵיל וְצָבִי
וַיְתַמּוּר וְאֵקוּ וְדִישָׁן וְתֹאֵו וְזָמַר
(יד, ד'-ה')

על דרך הדרש והרמז, כשם שהבהמה הטהורה היא מאכל לגוף לְתַזְקָן ולשמרו, כן לימוד התורה הוא מאכל לנשמה לְתַזְקָה ולשְׁמָרָה,

ואשר על כן יִדְרֹש הכתוב וירמוז על עשר דרגות בהכנה ללימוד התורה, שהם בבחינת הקדמה למ"ח קניני התורה:

א. **שֹׁר** מלשון שור. ככתוב בתהלים כ"ז **לְמַעַן שׁוֹרְרִי**, הם התלמידים שנאמר בהם והיו עיניך רואות את מוריך, להבינם בטוב טעם ככל אשר יחפוץ לבם. והוא ללמוד על מנת ללמד.

לעומקו של מקרא ראה

מהפרטים כחומה בצורה, הנקראת **שור**.

ב. שֵׁה כְּשָׁבִים, והוא כמו **כְּבָשִׁים**, אל תקרי **כְּבָשִׁים** אלא **כְּבָסִים**. שתהיה הסוגיה נקיה, מלובנת ומכובסת ללא רבב.

או פֶּלֶף לְדָרֶךְ זו: שתהיה הסוגיה פֶּ-**בָּסִים**. מבוסמת בריח טוב של תורה.

או פֶּלֶף לְדָרֶךְ זו: אל תקרי **כְּבָשִׁים** בשִׁין שמאלית, אלא **כְּבָשִׁים** בשִׁין ימנית. **שיהא הולך וכּוּבֵשׁ** את הסוגיה לפרטיה.

ג. וְשֵׁה עֲזִים. מלשון **עדים זוממים**. **ע' זים**. שתהיה עינו מחפשת **להזים ולסתור** את לימודו כדי לקיים הפוך בה והפוך בה.

ד. אֵיל. מלשון **כה**. כמו שאמרו להודיעך כוחו דר' יוסי או דר' יהודה וכו'. וכוונתו שיהיה מדקדק במחלוקת בין חכמים, אם קיצונית היא אם לאו, וכוחו של מי באה להודיע.

ה. וּבְבִי. מלשון **רצון**, כנ"ל. כמו ויאל משה בתרגומו: **ובבי משה**. שירד לעומק רצונו של התנא או האמורא, מה רצה לומר ולדקדק בזה.

ועוד ידרש: מלשון **חומרה**. **שיהיה חמור בעיניו** להקל ראש בלימודו.

ז. וְאָקוּ. לשון **תקוה**. להתפלל על הלימוד ולקוות לישועה.

ח. וְדִישָׁן. מלשון יריון מדשן ביתך. ומלשון מדושני עונג. להנות מכל חידוש בלימוד ומכל הבנה בסוגיה כמדושן עונג. **והוא בחינת השבת**.

ט. וּתְאֹוּ. מלשון **תאוה**. להתאוות ללמוד ולחדש בלימודו עוד ועוד.

י. וְזָמַר. מלשון **זָמַר** בכל יום, **זָמַר** בכל יום. כמובא בסנהדרין **צ**. לחזור על הלימוד **בנגינת קול ערב**.

או פֶּלֶף לְדָרֶךְ זו: שירמוז הכתוב על עשר דרגות **בדרך הלימוד**:

א. שֹׁר מלשון **שור**. שיתבונן בסוגיה בכללות, בטרם יגש ללומדה בפרטות. ועל ידי כך יוכל לבנות את הסוגיה

לעומקו של מקרא ראה

לזמור את אותם ענפים, למרות שבפני עצמם יכול להיות ערכם רב, ולהניח רק אותם הדברים השייכים לסוגייה. אח"כ יוכל בנקל לחזור בלשון "גופא" למה שזמר ולעין בו בפני עצמו.

**אָךְ אַת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּעֵלֵי
הַגִּזְרֵה וּמִמִּפְרֵי הַפְּרִסָּה (יז, ז')**

יש לעיין בסימני הטהרה מדוע יברא הבורא דוק אלו הסימנים, ומה ירצה לרמוז בהם.

**ולעומקו של מקרא יאמר בדרך
הדרש:**

מֵעֵלֵי הַגִּזְרֵה הרי הם כנגד לומדי התורה הלועסים תורתם עוד ועוד ומעלים את אכלם, ושוב לועסים והוא יסוד ושנתם. ובארמית אמרו "לְעֵי באורייתא". (כמובא בזהר הק' נח ע"ב, ובעוד מקומות).

וכשם שהלועס מוצא טעם בלעיסתו, כן הלְעֵי באורייתא ימצא טעם בלימודו. וככל שילעס תורתו יותר, כן יהיה טעמה גובר.

ו. **וַיִּקְהַמֹּר**. שיתן אל לבו מדוע יחמיר החכם באיזה מן הדינים ומדוע שכנגדו אינו מחמיר בזה.

ז. **וְאָקוּ**. יקרא כראשי תיבות ואק"ו. ואייה קל וחומר. שיתן לבו לקל וחומר מה הקל ומה החמור, ומדוע נקט כן החכם.

ח. **וְדִישׁוּן**. לשון די לשינון, ועת להיכנס לעובי הקורה. וכמובא בנפש החיים מה היא תורה לשמה, להוסיף בה לקח ופלפול.

ט. **וּתְאֹוּ**. לשון תְּתַאֵוּ לְכֶם הָרַק הַקָּר (במדבר לד, ז') ופירש רש"י לעניין נטייה והסבה לגבולות הארץ. וכן יִדְרֹשׁ כאן להציב לך גבולות לסוגייה, מבלי להסתעף יותר מדי ימין ושמאל.

או פִּלְףֹּה לדרך זו: תְּאֹוּ לשון תְּאֹוּ, תָּא או המתאים לו. שיהא מונח לימודו כבקופסא, דְּכָר דְּבוּר עַל אוֹפְנֵיו, כל עניין ועניין בתא המיוחד לו. ובעת הצורך יוכל להוציאו מְתֹאֹוּ וּלְהַבִּיא מִשֵּׁם רֵאִיָּה או קושייה או היקש וכו'.

י. **וְזָמַר**. מלשון זָמַר עֲרִיצִים. לראות בסוגייה מה אינו שייך לעצם הסוגייה,

לעומקו של מקרא ראה

וזה בלא זה אי אפשר. ואמרו [נדה פרק ו משנה ט] כל שיש לו קְשָׁקֶשֶׁת בידוע שיש לו גם סנפיר. והנמשל בזה שכל מי שנענה בתפילותו, והיינו קשקשת, בידוע שיש בו כח תורתו, והיינו סנפיר.

או כלך לדרך זו: המבקש בתפילותו על תורתו תמיד נענה. בבחינת הרחב פיך ואמלאהו. כמבואר במסכת ברכות [ג.] הרחב פיך ואמלאהו - ההוא בדברי תורה כתיב.

אָךְ אֶת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּעֱלֵי הַגִּבֹּהַ וּמִמִּפְרִי־סִי הַפְּרֹסָה הַשְּׂסוּעָה
(י"ז, ז')

הַשְּׂסוּעָה. לפשוטו של מקרא: יש שסועה שהיא כשרה, זו השסועה בצפרניה, להיות מפרסת פרסה ושוסעת שסע פרסות, שפרסותיה שסועות מלמעלה עד למטה. והיא מפורשת בפר' שמיני ועי' רש"י שם.

ויש שסועה שהיא טמאה, כזו שבפרשתנו, כדאמר רב חנן בר רבא (חולין ס:) **השסועה בריה בפני עצמה** היא שיש לה שני גבין ושני שדראות.

ומפריסי הפרסה הרי הם מקיימי המצוות בידיהם וברגליהם, או כלך לדרך זו שהם מלשון הלא פרוס לרעב לחמך, שכשם שמעלי הגרה הם עמוד התורה, כן מפריסי הפרסה הם עמוד גמילות החסדים. ואשר על כן סימן טהרה אחד אינו כשר. שצריך לעסוק בתורה יחד עם קיום המצוות, תפילה ומעשים טובים.

וכן סימני הטהרה של דגים, יִדְרָשׁוּ לעניין תורה ותפילה. הסנפיר כנגד אבן הסנפירינן שממנו נחצבה התורה.

והקשקשות כנגד התפילה, כאמור בשמשון וַתִּקַּל רוּחַ ה' לְפַעְמוֹ (שופטים יג, כה) א"ר יצחק דבי רבי אמי מלמד שהיתה שכינה מְקַשְׁקֶשֶׁת לפניו כזוג כתיב הכא לְפַעְמוֹ במחנה דן וכתוב התם {שמות כח-לד} פַּעְמוֹן ורימון, ורש"י פירש לשון לְפַעְמִים, ואשר על כן יש לפרש שהוא מלשון ג' פעמים ביום האמור לגבי התפילה וכמטבע המְקַשְׁקֶשֶׁת לפני בוראה.

לעומקו של מקרא ראה

שיהיה אצלך קנין עולם. ותהיה תורתך
כסנה אשר איננו אָפֵל.

וְזֶה אֲשֶׁר לֹא-תֹאכְלוּ מֵהֶם וְגו'
וְהָרְאֵה וְאֶת-הָאֵיָהּ וְהַדְּבָרָה לְמִינָהּ
(יד, יב'-יג')

פירש רש"י היא ראה היא איה היא
דיה עי"ש.

ולעומקו של מקרא ירמוז בזה, כי
זה דרכו של יצר הרע שהוא כנגד עוף
טמא. בתחילה עינים רואות והוא כנגד
ראה. אחרי כן הלב חומד ושואל אֵיָה
התענוגות. והוא כנגד אֵיָה. ומוסיף
היצר הרע כדרכו רק עוד קצת ודי.
והוא כנגד דֵיָה.

והתשובה ליצר הרע היא באותה
מטבע. כנגד ראה יִרְאֵה להתבונן
בעניני השגחה. כנגד איה ישאל אֵיָה
מקום כבודו להעריצו, וכנגד דיה
ינהיג עצמו ב"די", ויסתפק במה שיש
לו, וילך בדרכי ה' שאמר לעולמו
די. ואשר על כן נקרא ש-די. [חגיגה
[ב.]

ומדוע תקרא שסועה, שהיא בעלת גב
הסוע לשניים.

ולעומקו של מקרא: הטעמים יוכיחו
כי בריה בפני עצמה היא. שכן הפְּרָסָה
מוטעם בטיפחא, והטיפחא היא כעין
הפסקה קלה, ואינה בהכרח מחוברת
עם שלאחריה, עם המילה הַשְּׁסוּעָה.
וכאילו כתוב: אֶךְ אֶת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ
מִמֶּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמְפְּרִיטֵי הַפְּרָסָה:
הַשְּׁסוּעָה.

ועל דרך הצח, יֵאָמֵר: הַשְּׁסוּעָה, היא
רמז לתורה שניתנה למשה מסיני.
ורמוזה בר"ת של הַשְּׁסוּעָה:

ה - כנגד ה' חומשי תורה,

ש - כנגד ששה סדרי משנה,

ס - כנגד ס' מסכתות שבש"ס,

ו - היא כנגד התוספת של מדרשי
הלכה ואגדה,

ז - שבעים פנים לתורה,

ח - שהכל ניתן למשה מסיני.

ומה שאמר אֶךְ אֶת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ
כדרך שאמרו תורה קנה ואל תמכור.

לעומקו של מקרא ראה

לא תאכלו כל־נבלה לגר אשר־
בשעריך תתננה ואכלה או מכר
לנכרי כי עם קדוש אתה ליהוה
אלהיך לא־תבשל גדי בחלב אמו
(יד, כא)

יש לשאול מדוע סיים ענין
המאכלות אסורות בפסוק זה לא־
תבשל גדי בחלב אמו. ועל דרך
הדרש, ירמוז הפסוק על עם ישראל
והשכינה הקדושה.

גדי הוא כנגד עם ישראל, ואמו היא
כנגד השכינה הקדושה. וכפי שנאמר
בעטרה שעטרה לו אמו וגו'. וכאומרו:

אשרי הגדי שיונק חלב מאמו, אשרי
ישראל שיונקים תורה מהשכינה
הק'. ואם מבשלים הגדי בחלב אמו לא
עוד יוכלו לינוק חלב מאמם. ולכן
נאמר לא־תבשל גדי בחלב אמו, אלא
השביעהו מחלב אמו ובכך יתקיים בנו
ארך ימים אשביעהו ואראהו בשועתי.
ואשר על כן נסמך לו פ' עם קדוש
אתה לה' אלהיך שע"י היניקה מהתורה
הק' יתקיים בנו פ' עם קדוש אתה
לה' אלהיך.

ועל דרך הצח, היא ראה היא איה
היא דיה, יכוון לשכינה הקדושה
שירדה למצרים להוציאנו משם בשם
הק' אה'יה ובשם ש'די.

כיצד: האות ה' מהשם דיה, יחד עם
השם איה, הן אותיות אה'יה'יה, בשם
הזה גאלנו הקב"ה ממצרים. ומובלעות
בו אותיות א' ה' של ראה.
נותרו אותיות ריש, די. שהן ר'י
ש'די'.

ר'י הן רד'יו שנה שנשתעבדנו
במצרים.

ובשם שד'י דרשו [חגיגה יב].
נוטריקון: שאמר לעולמו די. שאמר
לצרותינו די [בראשית מג פס' יב
ברש"י]. וכן ידרש כאן: שאמר לגלות
מצרים די. והוא לאחר ר'י' שנה
כשנתגלה בשם אה'יה'יה.

ועוד ידרש על דרך הצח, שראה
ש'די' בלחצנו ושמע צעקת איה'
שבנפשנו, והסכים עם משה רבנו
שאמר דיה לצרה בשעתה, ואמר לו
לך אמור להם לישראל, אה'יה'יה
שאמר לעולם די שלחני אליכם, לומר
לגלותכם די.

לעומקו של מקרא ראה

לשבת מברכין חדש אלול

מובא בזוה"ק [וכן בהקדמה לתיקוני הזהר] כי השם השולט בחדש אלול הוא **הַהוּי** היוצא **מסופי תיבות** (והניקוד של ר"ת) בפסוק: **(דברים ו, כה')**
וְצַדִּיקָה תִּהְיֶה לְנוּ פִי : הַהוּי

ומובא בשם האר"י הק' (וכן מובא ברב הסידורים) לכוון את שם השם השולט באותו חדש, לכוונו במוסף של ר"ח בחתימת מקדש ישראל וראשי חדשים.

ומובא עוד במדרשי הזוה"ק שכל אימת שיקדים י' או ו' לאות ה' בשם ה' השולט בחדש, הרי זה חדש של רחמים. ובהקדים האות ה' לי' או ו' הרי זה חדש של דין.

ובחדש אלול בהיות שם ה' השולט בו כנ"ל **ההוי** הרי הוא לכאורה חדש של דין, באשר יקדימו האותיות ה'ה' של שם ה' לאותיות ו'י'.

ויש ליתן טעם להיותו נקרא חדש הרחמים והסליחות. **ולעומקו של מקרא יש לומר** כי אכן, מצד עצמו הוא חדש שמתגברים בו הדינים כנ"ל,

ובשימת לב, נסמך **פִי עַם קְדוֹשׁ אֲתָהּ לֵה' אֱלֹהֵינוּ** גם לפרישה ממאכלות אסורות ומכירתן לנכרי, וגם לאסור בישול בחלב. ונדרש לפניו ולאחריו. לומר כנ"ל: שעל ידי פרישה מן הטומאה מחד, ועל ידי היניקה מן התורה מאידך, בזה אנו נבדלים מן הגויים להיות עם קדוש לה' אלקינו.

או כלך לדרך זו: שהיותנו עם קדוש לה' אלקינו היא הגדר המפרידה בין הטומאה והנכרי לבין יניקתנו מן התורה הק'.

לעומקו של מקרא ראה

את כל החקים האלה לִירָאָה אֵת ה' אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֵּינוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה. ומצות היראה היא תכלית מצות התשובה. ואשר על כן נמצאנו למדים על ג' מצוות בפסוקים אלו של חדש אלול: תשובה, ותפילה וצדקה. תשובה כנ"ל, וצדקה תהיה לנו כפשוטו, ותפילה כנגד מה שנאמר פִּי נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לְפָנַי ה' אֱלֹהֵינוּ כְּאֲשֶׁר צִוֵּנוּ. מה היא המצוה אשר נשמר לעשות לְפָנַי ה', הוי אומר זאת תפילה. ככתוב (תהלים קב, א): תִּפְלֶה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ.

והיינו: **תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה.**

ולעומתו חדש תשרי שבו ימי הדין, ראש השנה ויום הכיפורים, השם השולט בו הוא שם של רחמים: וְהִנֵּה הַיּוֹצֵא מִסּוֹפֵי תִיבוֹת שֶׁל הַפְּסוּק: וַיִּרְאוּ אֶת־הַ שָׁרֵי פָרְעֹה (בראשית יב, טו').

ובהיות האות ו' קודמת לאות ה', והאות י' קודמת לאות ה', הרי הוא שם של רחמים. שריבוי הרחמים בחדש אלול, יש בו כדי להפוך את ימי הדין של חדש תשרי לימים של רחמים. ולכן השם השולט בחדש תשרי הוא שם של רחמים.

ושולט בו השם הק' ההגוי שהוא שם של דין. ואשר על כן קבעו להרבנות בו תחנונים ותפילות של רחמים כדי לעורר בו מידת הרחמים, עד אשר נקרא הוא בעצמו חדש הרחמים והסליחות. והכוונה בזה שהוא חדש שמרבים בו רחמים וסליחות כדי ליתן תגבורת הרחמים על הדין.

ולכן רמזוהו בשיר השירים אני לדודי ודודי לי ונאמר שם (שה"ש ח, ג') שְׁמָאלוֹ תַחַת רֵאשִׁי. וְיָמִינוּ תַּחֲבִּקְנִי ופירושו השמאל שהיא גבורה ודין היא תחת ראשי, בהיחבא, וימינו שהימין הוא חסד ורחמים, ימינו תחבקני בגילוי. ומה שהימין מחבקת בגילוי, והשמאל בהיחבא, זה מכה ריבוי הרחמים והסליחות שמרבים בחדש זה ברחמים ובצדקה להפכו מדין לרחמים. ולכן הוא יוצא מהפסוק וצִדְקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי.

ועוד נאמר בפסוק שממנו יוצא השם הק' השולט בחדש אלול: וצִדְקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לְפָנַי ה' אֱלֹהֵינוּ כְּאֲשֶׁר צִוֵּנוּ. (דברים ו, כה'). ומה היא המצוה הזאת שאומר הנביא, הוי אומר זאת מצות היראה. שכן כתוב בפסוק שלפניו [שם כד']: וַיִּצְוֵנוּ ה' לַעֲשׂוֹת

לעומקו של מקרא ראה

"לדוד ה' אורי וישעי"

על דרך המוסר: התיקון הנצרך
בחדש זה הוא התחזקות באמונה ורמוז
הוא בשמו של החדש אלול^ל, בהיפוך
אותיות. לול"א. כפסוק יג' בתהלים
כו, לולא האמנתי לראות בטוב ה'
בארץ חיים, לקיים בנו על ידי אמונתנו
את הבטחת ה' לדוד להיות לנו לאור
ולישועה כפי שהיה לדוד באומר:
לְדוֹד ה' אֹרֵי וְיִשְׁעֵי.

ובמבחן האמונה אומר דוד המלך
בפסוק ג': אִם תִּחְנֶנּוּ עָלַי מִחֲנָה לֹא
יִירָא לִבִּי.

והוינן בה, למי אומר דוד המלך אִם
תִּחְנֶנּוּ. אם תאמר שכוונתו להקב"ה,
זה אינו. כי מי העבד אשר יעז להגיד
לרבונו אִם תִּחְנֶנּוּ עָלַי מִחֲנָה לֹא יִירָא
לִבִּי.

ועוד, הרי אמרו חז"ל (ויקרא רבה
יא, ז') אין והיה אלא לשון שמחה.
ואשר על כן השם השולט בחדש
תשרי הרי הוא שם של שמחה, וימי
הדין הבאים עלינו לטובה נהפכים לנו
לימי שמחה, עד שיוצאים זכאים
ושמחים מן הדין כשלולביהם בידיהם
לנענע במ לה' על כל הטוב אשר
גמלנו.

ונרמזו הדברים בפסוק אשר ממנו
יוצא שם ה' של תשרי, והי"ה: וַיִּרְאוּ
אֶת־הַשָּׁרִי פְרַעֲהַ, ששרי פרעה הם
70 שרים של מעלה של כל האומות,
הנקראים בשם כולל "פרעה", הם
מהללים את כנסת ישראל לפני ה',
בראותם אותה מרבה בצדקה
ובסליחות ותחנונים. ואשר על כן
המשך הפסוק הוא וַיִּהְיֶה לְלוֹ אֶת־הַ,
שרי מעלה מהללים את כנסת ישראל
לפני ה'.

ואע"פ שבפשט הכתוב הכוונה
שיהללוהו אל פרעה, הרי בסוד
הדברים מהללים אותה למי ששולט
בפרעה, לפני מלך מלכי המלכים
הקב"ה.

לעומקו של מקרא ראה

ולפי כך אתי שפיר. אומר דוד המלך להקב"ה: אם היא, המחנה, תחנה עלי, לא אירא רע כי אתה עמדי. והיא האמונה שבקש דוד המלך באומר: לולא האמנתי. וידרש לולא בלשון ולואי. ולואי שהאמנתי. ובזה קבל מבוקשו.

ואם תאמר על המחנה מוסבים דבריו כגוף נסתר, והרי מחנה הוא לכאורה לשון זכר, והיה לו לומר אם יִתְחַנֶּה עלי מחנה וגו'. ואם תאמר שכוונתו למחנה עצמו, וכאומר: מחנה! אם תחנה עלי ואם תקום עלי לא יירא לבי, גם זה אינו, שהרי לא יעזב פנייתו להקב"ה ויפנה למחנה שאין בידו להושיעו.

ויש לומר ודאי על המחנה מוסבים דבריו בגוף נסתר, ומחנה הוא גם לשון זכר וגם לשון נקבה, כמובא בפר' וישלח, ובפירוש רש"י שם: וַיֹּאמֶר אִם-יָבֹא עֲשׂוֹ אֶל-הַמַּחֲנֶה הָאֶחָד וְהִנֵּה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה. ופירש רש"י: מחנה משמש לשון זכר ולשון נקבה, אם תחנה עלי מחנה (תהלים כז, ג.), אם היא תחנה עלי הרי לשון נקבה. המחנה הזו (בראשית לג, ה.), הרי לשון זכר.

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל:

leshem895@gmail.com

